

MALTA

QORTI TAL-APPELL
(Kompetenza Inferjuri)

ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF

Seduta tal-4 ta' Novembru, 2020

Appell Inferjuri Numru 75/2019/1 LM

Kenneth Tabone (K.I. 18984M)
("l-appellant")

vs.

Awtorità tal-Artijiet
("l-appellata")

Il-Qorti,

Preliminari

1. Dan huwa appell magħmul mir-rikorrent, hawnhekk "l-appellant", **Kenneth Tabone (K.I. 18984M)** mid-deċiżjoni mogħtija mit-Tribunal ta' Reviżjoni Amministrattiva (minn issa 'l quddiem "it-Tribunal") fit-13 ta' Frar, 2020 (minn issa 'l quddiem "id-deċiżjoni appellata") li permezz tagħha t-Tribunal iddeċieda illi,

“... jilqa’ parzjalment l-appell tar-rikorrent in kwantu jirrevoka d-deċiżjoni appellata fir-rigward taċ-ċaħda tal-applikazzjoni abbażi tal-fatt li ma hemmx bżonn kiosks oħra fl-akkwati, però jżommha ferma in kwantu rifjutata abbażi li tali kiosk jista’ joħloq perikolu għat-traffiku u għaldaqstant jilqa’ l-eċċezzjonijiet tal-Awtorità intimata in kwantu kompatibbli ma’ dak li ngħad hawn fuq.

Bl-ispejjeż jibqgħu bla taxxa bejn il-partijiet.”

Fatti

2. Ir-rikorrent istitwixxa proċeduri quddiem it-Tribunal ta’ Reviżjoni Amministrattiva wara li permezz ta’ ittra tal-24 ta’ Lulju, 2019 huwa ġie mgħarraf li l-Bord tal-Gvernaturi tal-Awtorità tal-Artijiet b’deċiżjoni meħuda fid-19 ta’ Lulju, 2019 ċaħad it-talba tiegħu sabiex l-Awtorità toħroġ ‘*No Objection in Principle*’ ħalli huwa jkun jista’ jopera *kiosk* għall-bejgħ tal-ikel fl-inħawi ta’ Triq Burmarrad, San Pawl il-Baħar. Permezz tal-ittra mibgħuta lill-mill-intimata, hawnhekk “l-appellata”, **Awtorità tal-Artijiet**, ir-rikorrent ġie mgħarraf li f’dak il-post m’hemmx bżonn ta’ *kiosk* ieħor għaliex f’dawk l-inħawi diġà jeżistu diversi stabbilimenti li jbigħu l-ikel, u anki għaliex *kiosk* fil-post propost minnu jista’ joħloq perikolu għat-traffiku.

Mertu

3. Fid-19 ta’ Awwissu, 2019 ir-rikorrent ppreżenta appell quddiem it-Tribunal ta’ Reviżjoni Amministrattiva mid-deċiżjoni tal-Bord tal-Gvernaturi tal-

Awtorità intimata, fejn qal li d-deċiżjoni tal-Bord hija nieqsa minn kull motivazzjoni, u għalhekk hija deċiżjoni arbitrarja li mhix ibbażata fuq il-liġi. Ir-rikorrent saħaq li dan sar bi ksur tas-subartikolu 2(h) tal-Kap. 490, li jstipula li d-deċiżjonijiet li jingħataw minn awtoritajiet amministrattivi għandhom ikunu mmotivati, u qal li l-ħtieġa li tali deċiżjonijiet ikunu mmotivati hija bbażata fuq il-prinċipju ta' smiġħ xieraq. Qal ukoll li r-raġuni għar-rifjut mogħtija mill-Awtorità, jiġifieri li fl-inħawi m'hemmx il-ħtieġa ta' aktar *kiosks* minħabba li diġà hemm numru ta' stabbilimenti li jbigħu l-ikel, kif ukoll li *kiosk* fl-inħawi proposti jista' joħloq perikolu għat-traffiku, hija waħda 'qsajra' u żbaljata. Barra minn hekk ir-rikorrent qal li r-raġunijiet mogħtija mill-Awtorità intimata hija skorretta għaliex l-istruttura proposta minnu mhijiex ser ittellef jew tikkawża ostruzzjoni għat-traffiku. Qal ukoll li f'każ li huwa jingħata permess ipoġġi *kiosk* fil-post propost minnu, ser ikun qiegħed isir użu intelligenti tal-ispazju, fattur dan li jista' jikkontribwixxi għall-iżvilupp ekonomiku u soċjali tal-post.

4. Fir-risposta tagħha l-Awtorità intimata qalet li d-deċiżjoni tal-Bord tal-Gvernaturi ttieħdet fl-interess pubbliku peress li fiż-żona inkwistjoni diġà hemm biżżejjed stabbilimenti tal-ikel u inħasset il-ħtieġa li ma jiġix ikkreat aktar periklu għat-traffiku f'żona li diġà hija traffikuża ħafna. L-Awtorità intimata qalet li hija applikat il-liġi u aġixxiet skont il-prinċipji amministrattivi, filwaqt li ssodisfat il-prinċipju ġenerali amministrattiv tar-raġonevolezza fid-deċiżjonijiet tagħha.

5. It-Tribunal sema' x-xhieda tal-**Perit Jesmond Mugliette**, li qal li huwa kien daħħal l-applikazzjoni f'isem ir-rikorrent sabiex dan ikun jista' jopera *kiosk* f'żona partikolari. Il-Perit Mugliette ħa ħsieb li l-proposta għal dan l-iżvilupp issir f'sit fejn mhux ser jinħoloq ostakolu għat-traffiku. Ix-xhud qal li l-istruttura maħsuba għal dan il-*kiosk* hija tal-injam, sabiex tkun simili għal *kiosks* oħra permissibbli f'żoni turistiċi, u l-ħsieb tal-applikant kien li l-*kiosk* jitpoġġa b'tali mod li ma ttellifx l-ispażji għall-parkeġġ fit-triq inkwistjoni.

Ir-rikorrent **Kenneth Tabone** spjega li huwa jaħdem bħala *head chef*, u għalhekk tħajjar jibda jopera negozju li jkollu x'jaqsam mal-*catering*. Żied jgħid li għal dan l-iskop huwa talab il-permess tal-Awtorità tal-Artijiet sabiex ikun jista' jibda jopera *kiosk* fl-inħawi proposti minnu. Ir-rikorrent qal ukoll li huwa dam ftit idur u jfittex spazju adegwat, u kien gieħ f'moħħu dan is-sit fid-daħla ta' San Pawl il-Baħar proprju għaliex m'hemmx *kiosks* oħra fl-inħawi. Għad-domandi li sarulu in kontroezami, ir-rikorrent qal li huwa kien ippropona sit ieħor lill-Awtorità intimata, iżda lanqas dan is-sit l-ieħor ma kien gie aċċettat mill-appellata.

Id-Deciżjoni Appellata

6. Permezz tad-deciżjoni mogħtija fit-13 ta' Frar, 2020, it-Tribunal iddecieda li jilqa' l-eċċezzjonijiet tal-Awtorità intimata, laqa' parzjalment l-appell tar-rikorrent billi rrevoka d-deciżjoni appellata fir-rigward taċ-ċaħda tal-

applikazzjoni abbażi tal-fatt li ma hemmx bżonn kiosks oħra fl-akkwati, però żammha ferma inkwantu rifjutaha abbażi li tali kiosk jista' joħloq perikolu għat-traffiku, u dan wara li għamel is-segweni konsiderazzjonijiet:

“Illi r-rikorrenti ħassu aggravat b’deċiżjoni tal-Bord tal-Gvernaturi tal-Awtorità tal-Artijiet datata 19 ta’ Lulju 2019 li permezz tagħha ġie nformat illi l-applikazzjoni tiegħu għal no objection in principle għal kiosk for selling food at Part of Triq Burmarrad, San Pawl il-Baħar kienet qiegħda tiġi miċħuda stante “li ma hemmx bżonn għal kiosk oħra f’dak l-ambjent peress li diġà jeżistu numru ta’ stabbilimenti kummerċjali u tali kiosk tista’ toħloq periklu tat-traffiku.”

Ir-rikorrent xehed illi huwa jaħdem fil-catering u għalhekk wara li għamel ftit riċerka ddeċieda li japplika biex iwaqqaf kiosk fuq l-art in kwistjoni għaliex irriżultalu li ma kienx hemm kiosks oħra fil-viċin u peress li ma kinitx ħa tinħoloq problema għat-traffiku. Da parti tiegħu, il-Perit Jesmond Mugliette, Perit inkarigat mir-rikorrent, xehed illi l-materjal maħsub għall-kiosk in kwistjoni kien wieħed tal-injam u bħala pożizzjoni poġġiha f’genb fejn deherlu li jkun hemm l-inqas telf ta’ parkeġġ.

*Illi permezz tal-ewwel aggravju tiegħu r-rikorrent jishaq illi d-deċiżjoni appellata ma fiha ebda spjegazzjoni jew motivazzjoni valida u jikkwota artikolu 2(h) tal-Kapitolu 490 tal-Liġijiet ta’ Malta liema Kapitolu jirregola, fost oħrajn l-imġiba ta’ **tribunali amministrattivi**. Illi dan it-Tribunal jirriveva illi l-Bord tal-Gvernaturi tal-awtorità intimata ma huwiex “tribunal amministrattiv” u għalhekk artikolu 2 tal-Kapitolu 490 ma japplikax għalih. Madankollu, kif ingħad diversi drabi, deċiżjonijiet amministrattivi għandhom ikunu motivati ħalli min iħossu aggravat bid-deċiżjoni jifhem sew għala l-awtorità pubblika tkun waslet għad-deċiżjoni tagħha. Illi fil-każ odjern, it-Tribunal jidhirlu li d-deċiżjoni appellata hija motivata u għalkemm ma fihiex ħafna kliem, id-deċiżjoni hija waħda li tista’ tinftiehem sew. Għaldaqstant dan l-aggravju qed jiġi miċħud.*

Għaldaqstant, issa t-Tribunal se jdur fuq it-tieni aggravju, u cioè illi d-deċiżjoni appellata mhix waħda raġonevoli fiċ-ċirkostanzi u dana għaliex skont hu ma hemmx iktar kiosks fil-viċinanzi u l-vetturi li jistgħu jieqfu biex jixtru mill-istess kiosk għandhom spazju fejn jistgħu jieqfu mingħajr ma jtellfu l-flow tat-traffiku.

Illi s-sit fejn hu propost il-kiosk in kwistjoni huwa fetħa li tagħti għal fuq triq prinċipali u traffikuża li tieħdok mir-roundabout ta’ San Pawl il-Baħar għar-

roundabout ta' Tarġa Gap. Illi mis-site plan esebita mir-rikorrent jirriżulta illi l-art li qiegħed jitlob li jitpoġġa l-kiosk fuqha qiegħda f'kantuniera f'din il-wesgħa. Illi fir-risposta tagħha l-Awtorità intimata eċċepiet illi "huwa ċar li fiż-żona in kwistjoni diġà hemm stabbilimenti biżżejjed". Illi din l-asserzjoni bl-ebda mod ma giet ippruvata quddiem dan it-Tribunal u kwindi fiċ-ċirkostanzi, u fin-nuqqas ta' tali prova, dan it-Tribunal ma jsibx illi tali raġuni hija waħda ġustifikata. Illi t-tieni raġuni hija relatata mat-traffiku ġenerat fl-istess triq. Illi r-rikorrent jisħaq illi t-traffiku mhux ser jiġi mfixxkel għax il-vetturi li jieqfu jistgħu jipparkjaw fil-fetħa biswit il-kiosk. Illi t-Tribunal isib li dan ir-raġunament ma tantx huwa wieħed reali għaliex filwaqt li huwa veru li fir-ritratti pprezentati minnu a fol. 9 jidhru biss vettura u karru pparkjati fl-istess żona, ma jfissirx illi f'din il-fetħa ma jipparkjawx vetturi. Jekk dan is-sit ikollu vetturi pparkjati allura ma jkunx hemm wisq spazju fejn jistgħu jipparkjaw vetturi li jieqfu sakemm is-sidien tagħhom jinżlu jixtru, mingħajr ma jostakolaw il-karreġġjata tat-traffiku. Illi, għalhekk, fl-opinjoni tat-Tribunal, l-attività ġenerata mill-kiosk tista' toħloq perikolu kemm għal min jieqaf biex jixtri mill-kiosk, u dan billi jista' jkun li jrid iħalli l-vettura tiegħu pparkjata ħażin, u kif ukoll għall-vetturi li jkunu għaddejnin mill-istess triq stante li se jkun hemm vetturi li jipparkjaw ħażin, jiftħu l-bieba għal fuq il-karreġġjata minn fejn ikunu għaddejnin l-istess vetturi b'dan illi joħolqu perikolu għalihom u għall-istess vetturi.

Decide

Għaldaqstant it-Tribunal, għar-raġunijiet hawn fuq esposti, qiegħed jilqa' parzjalment l-appell tar-rikorrent in kwantu jirrevoka d-deċiżjoni appellata fir-rigward taċ-ċaħda tal-applikazzjoni abbażi tal-fatt li ma hemmx bżonn kiosks oħra fl-akwati, però jzommha ferma in kwantu jirrifjuta abbażi li tali kiosk jista' joħloq perikolu għat-traffiku u għaldaqstant jilqa' l-eċċezzjonijiet tal-Awtorità intimata in kwantu kompatibbli m' dak li ngħad hawn fuq.

Bl-ispejjeż jibqgħu bla taxxa bejn il-partijiet."

L-Appell

7. Ir-rikorrent ipprezenta l-appell tiegħu minn din id-deċiżjoni fis-26 ta' Frar, 2020, fejn talab lil din il-Qorti sabiex,

“... jogħgobha tħassar u tirrevoka dik il-parti tas-sentenza fejn ċaħdet l-appell tal-esponenti abbażi tal-perikolu lit-traffiku u konsegwentement tilqgħu bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-Awtorità intimata.”

L-appellant jgħid li huwa jħoss ruħu aggravat bid-deċiżjoni tat-Tribunal għaliex l-Awtorità naqset milli ggib biżżejjed provi li *kiosk* fil-post indikat mill-appellant ser joħloq perikolu għat-traffiku, kif ukoll għaliex minn eżami akkurat tad-disinn tal-*kiosk*, jirriżulta li l-*kiosk* mhux se jokkupa l-ispazju kollu, imma ser jithalla spazju biżżejjed quddiemu u mal-ġnub tiegħu sabiex il-vetturi li jkunu jridu jieqfu jixtru mingħandu, jkunu jistgħu jagħmlu dan. L-appellant qal li huwa ħassu aggravat bid-deċiżjoni tat-Tribunal anki għaliex id-deċiżjoni appellata hija bbażata mhux fuq dak li hu minnu, imma fuq dak li jista’ jkun. Qal li fil-parti deċiżiva tad-deċiżjoni appellata fil-fatt jintqal li “l-attività ġġenerata mill-*kiosk* tista’ toħloq perikolu”, minħabba fil-possibilità li diversi vetturi jipparkjaw ħażin, jew inkella minħabba l-possibilità li jkun hemm vetturi li jifthu l-bieba għal fuq il-karreġġjata minn fejn ikunu għaddejjin vetturi oħra, b’tali mod li joħolqu perikolu għalihom u għall-vetturi l-oħra li jkunu għaddejjin mill-inħawi.

Ir-risposta tal-appell

8. Fir-risposta tagħha l-Awtorità appellata tistqarr li r-rikors tal-appell ma fih xejn ġdid, u tgħid li filwaqt li huwa minnu li din il-Qorti, bħala qorti ta’ reviżjoni tista’ twettaq rieżami akkurat tal-provi migjuba quddiem l-ewwel qorti jew tribunal, jekk ikun hemm raġunijiet gravi li jimmeritaw dan, f’dan il-

każ aktar ma wieħed jidhol fil-provi, aktar jinduna li l-appellant m'għandux raġun. L-Awtorità appellata qalet li l-appell interpost mill-appellant huwa ripetizzjoni ta' dak li ntqal mill-appellant quddiem it-Tribunal. L-Awtorità appellata żiedet tgħid li l-appellant qiegħed jikkontesta ċ-ċaħda tar-rikjesta tiegħu lill-Awtorità għat-tieni darba, billi ressaq appell quddiem din il-Qorti, u żżid tgħid li l-Awtorità kienet konsistenti fir-raġunijiet tagħha għar-rifjut, u dejjem tat raġunijiet ċari u konċiżi għar-rifjut tagħha. L-appellata qalet ukoll li hija tat lill-appellant raġunijiet għad-deċiżjoni tagħha skont l-obbligi amministrattivi tagħha. Żiedet tgħid li m'hemmx dubju li f'dan il-każ it-Tribunal għamel eżerċizzju ta' sħarriġ tad-diskrezzjoni użata mill-Awtorità sabiex jara jekk din gietx eżerċitata fil-limiti tar-raġonevolezza u għal raġunijiet rilevanti għall-każ li kellha quddiemha. L-Awtorità appellata qalet li d-deċiżjoni tagħha ngħatat b'mod ġust u skont prinċipji amministrattivi, fil-limiti tad-diskrezzjoni tagħha u skont il-poteri mogħtija lilha bil-liġi. Qalet ukoll li bħala awtorità pubblika hija kellha l-jedd, jekk mhux ukoll l-obbligu, li teżamina l-potenzjal tal-preġudizzju ta' dak li kien qiegħed japplika għalih l-appellant fir-rigward taż-żona inkwistjoni, fil-limiti tad-diskrezzjoni tagħha u tal-parametri stabbiliti fil-liġi.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

Din il-Qorti ser tgħaddi sabiex tikkunsidra l-aggravji tal-appellant fid-dawl tar-risposta tal-Awtorità appellata u tal-konsiderazzjonijiet magħmula mit-Tribunal fid-deċiżjoni appellata.

L-aggravju: L-Awtorità intimata ma gabet l-ebda prova li f'kaz li l-kiosk jitpogga fil-post propost mill-appellant dan ser jikkawza problemi ghat-traffiku

9. L-appellant jgħid li l-Awtorità appellata ma gabet l-ebda prova konkreta li jekk l-kiosk propost jitpogga fil-post indikat minnu, dan ser joħloq problemi godda għat-traffiku fl-inħawi, u għalhekk ladarba dak li qiegħda tibbaża ruħha fuqu l-Awtorità appellata jirriżulta li mhux ippruvat, ir-raġuni mogħtija minnha ma tistax titqies li hija ġustifikata. It-Tribunal wasal għall-konklużjoni li l-Awtorità appellata kienet ġustifikata fid-deċiżjoni tagħha fejn qalet li bl-attività ġġenerata mill-kiosk propost jista' jinħoloq periklu għat-traffiku, għaliex il-preżenza ta' kiosk fl-inħawi neċessarjament ser twassal biex diversi persuni jipparkjaw ħażin, jifthu l-bieba tal-vettura tagħhom għal fuq il-karregġjata minn fejn ikun għaddej it-traffiku, u ser jinħoloq periklu addizzjonali fi triq li diġà hi traffikuża.

Tqis li l-proposta tal-appellant hija sabiex jarma struttura li tista' titqies li hija temporanja ħalli minnha jiġġestixxi attività ekonomika marbuta mal-bejgħ ta' ikel u xorb. L-istruttura proposta hija waħda ta' daqs medju, u ma jirriżultax li din ser titpogga f'post fejn tista' tikkawza ostakolu għat-traffiku jew għall-viżjoni tas-sewwieqa fit-triq. L-appellant xehed li qabel issottometta l-proposta tiegħu lill-Awtorità appellata, huwa għamel eżerċizzju fejn evalwa għadd ta' siti li jistgħu jkunu ideali għalih fejn ikun jista' jarma kiosk. Huwa minn ewl id-dinja li kiosk tat-tip propost mill-appellant jitpogga f'żona li minnha jgħaddu diversi vetturi, trakkijiet tax-xogħol u persuni li waqt il-qadi tal-ġurnata, ikunu

jistgħu jieqfu jixtru xi haġa ta' malajr u jibqgħu sejr in għal triqthom. Altrimenti l-attività ekonomika maħsuba mill-appellant ma tkunx tagħmel sens. Mill-provi jirrizulta li l-*kiosk* propost mill-appellant mhijiex xi struttura kbira, u mhijiex ser toħloq ostakolu għat-traffiku billi titpoġġa fil-ġenb tat-triq indikat minnu. Jirrizulta wkoll li fl-inħawi hemm parkeġġ għal vetturi li jżuru stabbilimenti oħra li nfetħu fl-inħawi fl-aħħar snin, u għalhekk bi ftit ħsieb tista' tinħoloq sistema li permezz tagħha vetturi li jkunu jridu jieqfu għal ftit minuti sabiex jixtru mill-*kiosk* propost mill-appellant, ikunu jistgħu jieqfu mingħajr ma jikkawżaw periklu għal min ikun għaddej mit-triq.

Tqis illi hija diskutibbli l-konklużjoni li wasal għaliha t-Tribunal, li għaliex teżisti l-possibilità ta' zieda fit-traffiku fl-inħawi, l-Awtorità appellata kienet ġustifikata fir-rifjut tagħha għat-talba tal-appellant. Irid jiġi ppreċiżat li l-appellant ippreżenta applikazzjoni lill-Awtorità tal-Artijiet bħala s-sid tal-artijiet pubbliċi, sabiex bħala 's-sid tal-art' hija tgħid jekk għandhiex oġġezzjoni li l-art tintuża bil-mod propost mill-appellant. L-Awtorità permezz tal-Bord tal-Gvernaturi tagħha, waslet għall-konklużjoni li għandha toġġezzjona għal dak propost mill-appellant għaliex fl-inħawi hemm biżżejjed stabbilimenti kummerċjali, kif ukoll għax kienet tal-fehma li dak propost mill-appellant jista' jikkawża problemi fl-immaniġġjar tat-traffiku fl-inħawi. It-Tribunal wasal għall-konklużjoni li r-raġuni mogħtija mill-Bord hija ġustifikazzjoni biżżejjed għar-rifjut tiegħu. Imma din il-Qorti hija tal-fehma li ladarba ma ngabet l-ebda prova konkreta permezz ta' rapport tekniku, illi jekk l-appellant jithalla jagħmel *kiosk* fil-post propost minnu, ser jizdied it-traffiku u ser jizdied il-periklu għat-traffiku

fl-inħawi, il-Bord tal-Gvernaturi tal-Awtorità appellata ma jistax jitqies li huwa ġustifikat fir-rifjut tiegħu. L-Awtorità appellata kellha tikkonsulta mal-entitajiet pubbliċi addetti mill-immaniġġjar tat-traffiku, qabel tgħaddi għad-deċiżjoni tagħha dwar jekk bil-*kiosk* propost mill-appellant tabilhaqq jiżdiedx il-periklu għat-traffiku u dwar jekk jistgħux jittieħdu miżuri ta' mitigazzjoni sabiex jitnaqqas dan il-periklu. Barra minn hekk il-Bord iddeċieda li l-appellat m'għandux jingħata l-permess mitlub minnu għaliex fl-inħawi digà hemm għadd ta' stabbilimenti oħra. Però l-Awtorità appellata ma gābet ebda prova li ż-żieda tal-istabbilimenti fl-inħawi wasslet biex din iż-żona saret aktar perikoluża. Il-fatt waħdu li xi sewwieqa jistgħu jkunu traskurati jew negligenti meta jieqfu hdejn il-*kiosk* propost, m'għandux neċessarjament iwassal lill-awtorità appellata li tirrifjuta li tagħti *no objection* tagħha għal *kiosk* propost li jsir mill-appellant. Huwa għal dawn ir-raġunijiet ukoll, li r-rifjut tat-talba tal-appellant ma jistax jitqies li huwa wieħed raġonevoli.

Għar-raġunijiet imsemmija, tqis li l-aggravju tal-appellant huwa ġustifikat u tilqgħu.

Decide

Għar-raġunijiet premissi, din il-Qorti qiegħda tiddeċiedi dwar l-appell tal-appellant billi tilqa' l-appell tal-appellant u tħassar u tirrevoka dik il-parti tad-deċiżjoni appellata fejn ċaħdet l-appell tal-appellant abbażi tal-periklu għat-traffiku, u konsegwentement tħassar u tirrevoka wkoll id-deċiżjoni tal-

Bord tal-Gvernaturi tal-Awtorità appellata tad-19 ta' Lulju, 2019, li ġiet komunikata lill-appellant b'ittra tal-24 ta' Lulju, 2019.

Bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-Awtorità appellata

Moqrija.

**Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef**

**Rosemarie Calleja
Deputat Registratur**